

BREU RECORREGUT HISTÒRIC DE LA SECCIÓ FOTOGRAFICA

PERE SIÓ I PUIG

El Museu Municipal, a més de ser un centre arqueològic on es guarden les restes romanes de l'àrea de l'antiga Baetulo, també ha estat històricament un important viver d'activitats culturals i artístiques. Diverses seccions del Museu (Belles Arts, Cinema amateur, Astronomia, Fotografia, Parapsicologia, Badalona Sardanista, etc.) van dur a terme les seves activitats, durant la dècada dels anys seixanta i setanta, allotjades en petits despatxos, sales i dependències del mateix Museu.

En aquestes ratlles intentaré recordar, de forma breu, el que va ser i va fer, l'anomenada Secció Fotogràfica del Museu Municipal, entitat avui desapareguda però que durant uns quants anys va ser un punt de referència i un lloc de trobada obligat de molts i bons fotògrafs i una escola on els badalonins aficionats a la fotografia van poder aprendre a cultivar i millorar aquest art, anomenat fotografia.

La Secció Fotogràfica del Museu va néixer el 4 d'abril de 1965 de la mà de 87 socis fundadors amb una primera Junta Directiva encapçalada per dos destacats fotògrafs badalonins: Francesc Josa, com a primer president, i Carles Nyssen, com a vicepresident. Aquest grup de badalonins, apassionats per la fotografia, va ser, amb poques ajudes, el veritable creador i impulsor d'aquesta Secció.

La seu social es trobava en un petit despatx, ubicat a la planta tercera del Museu, on la Junta, elegida per l'assemblea de socis, feia les seves reunions. I la sala d'actes adjacent servia com a punt de trobada, lloc d'exposició i projecció de les obres fotogràfiques. Per ser soci de la Secció calia ser soci també del Museu i pagar una petita quota mensual, que servia per fer front a les despeses corrents de l'entitat. Els socis rebien a casa un full mensual, que els informava de les activitats i els resultats dels diversos concursos i exposicions fotogràfiques.

Vista de la 3a planta del Museu on hi havia la seu de la Secció Fotogràfica. Fotògraf: A. Capella Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Fons : Ajuntament de Badalona

La fotografia, en aquesta meitat dels anys seixanta, no era ni de bon tros el que avui coneixem. Fer fotografies era una activitat minoritària, ja que poques persones podien disposar d'una bona càmera, i els mitjans tècnics fotogràfics de l'època, a més de cars, eren encara precaris. Fer transparències en color volia dir enviar obligatòriament el rodet a Madrid, perquè fos revelat, mitjançant un sobre especial, que es portava a certificar a l'oficina de Correus. Al cap d'unes quantes setmanes, les imatges revelades i degudament muntades en els suports de cartró ens eren retornades, pel mateix mitjà, en petites capses de plàstic. Aconseguir bones imatges depenia, per tant, només de l'habilitat i l'encert del fotògraf, ja que no hi havia cap marge de correcció, ni cap possibilitat de manipulació posterior de la imatge. En la fotografia en blanc i negre, els mitjans tècnics ja estaven a l'abast de la gent i ens permetien fer i crear totalment les nostres fotografies. Imatges que en la majoria dels casos es feien a la cuina o al bany de casa, habilitats com a laboratori improvisat, la qual cosa deixava aquestes habitacions inutilitzades unes quantes hores.

La Secció fotogràfica inicia les seves activitats l'any 1965 amb la convocatòria d'un concurs social de fotografies en blanc i negre i d'un concurs social de transparències en color en què els socis, dividits en tres categories, presentaven les seves obres. Aquests concursos se celebraven al voltant de les festes de Nadal i al migdia d'un diumenge del mes de gener arribava l'hora de la veritat. Era el moment esperat per tots els participants en què es barrejaven diversos sentiments: l'alegria dels guanyadors, la decepció dels no premiats i, sovint, les crítiques a la poc gratificant tasca del jurat. A la sala d'actes, plena a vessar, es feien l'exposició de les fotografies en

blanc i negre, la projecció de les transparències en color presentades i el repartiment dels premis als guanyadors. Els trofeus eren aportats gràcies a les gestions dels membres de la Junta i la col·laboració de diverses empreses, comerços i entitats bancàries de la ciutat (Piher, Llamas, Bomba Prat, Jumberca, Deulofeu, Selecta Vidal, Banc de Sabadell, etc.).

Setmanalment, el dijous a la nit s'acostumava a fer una tertúlia en què els socis podien intercanviar opinions, coneixements, dubtes, experiències i comentar les novetats fotogràfiques. La temporada es tancava amb un dinar o un sopar de germanor que es feia poc abans de les vacances d'estiu o de les festes de Nadal.

Secció fotogràfica. Imatge amb alguns membres del grup a principis dels anys setanta. Fotògraf: Josep Cortinas Suñol. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges

El creixement de la Secció fotogràfica va ser ràpid i molt important, tant pel que fa al nombre de socis inscrits i participants, com al d'activitats. En poc temps, la dedicació i l'entusiasme dels socis i de les persones que integraven la Junta van fer possible aquest creixement (169 persones l'any 1967 i més de 250 l'any 1970). Noms com Jaume Fornaguera, president de la Secció en el període (1967-1970), Enric Surrà, Josep Pérez de Tudela, Agustí Muñoz, Isidre Canals, etc.) són els que van fer possible aquest primer impuls de la Secció. Aquest creixement té encara més mèrit ja que es va fer sense gaires ajudes. Així, el butlletí Amistat del Museu Municipal no li va donar, en les seves pàgines, l'espai i la importància que les activitats de la Secció fotogràfica es mereixien i es va limitar a recollir, de forma ocasional, alguns escrits i resultats dels concursos.

Les activitats, inicialment reduïdes als socis, es van anar obrint a altres persones i entitats foranes. I la ciutat de Badalona, a través de la Secció, va començar a ser coneguda i a fer-se un nom propi dins del món de la fotografia. Alguns socis de l'entitat participaven en concursos a altres ciutats i van obtenir importants premis i reconeixements (Rogeli Mateu, Àngel Albadalejo, Alfred Bomboí, etc.). Mentrestant, la Secció rebia les obres i la participació de destacats fotògrafs d'altres agrupacions fotogràfiques, ja sigui en exposicions, projeccions o com a membres del jurat de diversos concursos.

Dins d'aquesta línia d'obertura i projecció externa de la Secció fotogràfica, l'any 1969 es convocà a Badalona el primer concurs de fotografia d'àmbit estatal, en la modalitat de blanc i negre, dotat amb importants premis en metàl·lic. El concurs,

biennal, es va celebrar coincidint amb les festes de Sant Anastasi, i en la seva primera edició va comptar amb la participació de 139 persones i un total de 569 obres presentades per part dels millors fotògrafs amateurs del moment. L'èxit esperonà la Junta a convocar l'any 1971 el primer concurs estatal en la modalitat de transparències en color, apartat en el qual diversos membres de la Secció fotogràfica van destacar i obtenir premis importants.

L'època daurada de la Secció fotogràfica va ser la dècada dels anys setanta, quan aquesta va aconseguir un major impuls i projecció, sota la presidència del metge badaloní Joaquim Colomé (1970-1976), acompanyat de la seva Junta (Marià Juan Valls, Juan F. Oliveras, Jaume Fornaguera, Josep Guirao, etc.).

Repartiment de premis després d'un concurs fotogràfic. A la imatge, l'Alcalde Felip Antoja i Pere Sió que recull el premi. Fotògraf: Josep Cortinas Suñol. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges

Les exposicions i projeccions de fotografies en blanc i negre i, sobretot, les de transparències en color van ser activitats importants dins de la Secció Fotogràfica. Aquestes activitats van ser iniciades pels mateixos socis, que presentaven les seves obres (Carles Nyssen, Jaume Fornaguera, Rogeli Mateu, Ricard Eguluz, Josep Cortinas, Jaume Sacasas, Jaume Vila, Pere Morillo, etc.), però amb el temps es van obrir a totes aquelles persones que destacaven dins del món fotogràfic. Les nombroses exposicions anomenades "Mestres de la Fotografia Artística" van permetre gaudir de les obres dels més destacats fotògrafs del moment: Ramon Vilalta i Lluís Algué, de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, autors més guardonats en els diversos concursos que se celebraven arreu de Catalunya i de l'Estat espanyol (premi Negtor); Pere Barrachina, guanyador de diversos premis internacionals i del premi nacional de Belles Arts; Joan Iriarte, amb l'exposició de retrats de personatges destacats (actors, escriptors...); Miquel Galmes, professor de la casa Kodak i després president de l'Institut d'Estudis Fotogràfics de la Diputació de Barcelona; Jordi Gumí, autor d'un llibre sobre el romànic català, etc. I, per damunt de tot, cal destacar la presentació a Badalona de les obres seleccionades a la Segona Biennial de Fotografia (Europa 75 L'Home i el Treball), patrocinada per la Caixa de Pensions, amb 829 concursants de 33 països i més de 2.379 obres presentades en blanc i negre i color. Totes aquestes exposicions, de gran qualitat artística, van omplir les parets del Museu Municipal.

La Secció organitzava sovint sortides fotogràfiques a diversos indrets singulars de Catalunya, on els socis, amb les seves càmeres, agafaven noves imatges, compartien opinions, aprenien noves tècniques i passaven una agradable jornada

fotogràfica. Aquestes excursions tenien després el seu reflex en el material que es presentava en els concursos, les exposicions i en els comentaris que es feien a les tertúlies del dijous.

A finals de 1974 la Secció Fotogràfica va organitzar el Primer Curs Bàsic de Fotografia en blanc i negre i color, obert a tothom, en el qual es van inscriure més de 100 persones. El curs, repartit en 15 classes temàtiques que es feien el dimecres i el divendres a la nit, va permetre a molts badalonins aprendre la tècnica, el funcionament i les possibilitats de l'art fotogràfic. El curs, impartit per l'Institut d'Estudis Fotogràfics de la Diputació de Barcelona, va tenir com a professors destacats professionals de la fotografia com Jordi Gumí, Josep Garrobé, Jordi López, Frederic Casanovas, Miquel Galmes o

Projecció de diapositives de la Secció Fotogràfica a la sala d'actes de la 3a planta del Museu. Fotògraf: Josep Cortinas Suñol. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges

Francesc Josa. A més de les classes teòriques, es feien classes pràctiques o sortides fotogràfiques, en què els alumnes podien experimentar i posar en pràctica els coneixements adquirits.

Quan finalitzà la dècada dels anys setanta, la Secció Fotogràfica va anar minvant les seves activitats fins al tancament definitiu, que va tenir lloc a inicis dels anys vuitanta. La desaparició fou deguda tant als canvis de vida i de costums socials, com a la retirada o mort d'alguns dels seus membres més actius, la qual cosa posa en evidència, un cop més, com són les persones les que en definitiva impulsen o fan que una entitat rutlli.

Fins aquí aquestes breus pinzellades històriques necessàries per recordar i donar a conèixer la trajectòria i les activitats de la Secció Fotogràfica del Museu Municipal. Les obres d'alguns fotògrafs de la Secció (Carles Nyssen, Josep Cortinas, Agustí Muñoz, etc.) són les que avui conformen bona part de l'arxiu fotogràfic històric del Museu. Aquests van ser uns anys intensos, plens d'activitats, de records, d'anècdotes i de moments que de ben segur recordaran tots els que els van viure. Sempre recordaré els nervis i la tensió que vaig passar en les llargues hores de debat del Jurat del II Concurs Estatal de Transparències en Color i l'alegria que vaig sentir en veure'm guanyador. Però aquestes ratlles, a més de recordar amb nostàlgia un temps passat que ja no tornarà, volen tenir un objectiu més ambiciós: aprofitar les experiències i saber extreure'n, si cal, conclusions de cara al futur.

Sorpren, i no sóc capaç de trobar-hi cap mena d'explicació, el fet que en un moment difícil, quan la fotografia era un art

minoritari, car per a les butxaques de la gent i tècnicament precari, Badalona tingués una Secció Fotogràfica tan nombrosa i activa que, a més, tingués una seu on podia dur a terme les seves activitats i que rebés uns petits ajuts econòmics. I va ser precisament en aquests moments difícils quan les exposicions, les projeccions i els cursets de fotografia formaven part de la vida cultural de la ciutat.

Avui, quan la tècnica fotogràfica ens ofereix una autonomia i unes possibilitats creatives impensables fa pocs anys (fotografia digital, ordinadors, Internet, telèfons mòbils que capten imatges, programes informàtics per tractar millorar les imatges, etc.), quan tothom disposa d'una o diverses màquines fotogràfiques, quan l'afició als grans viatges s'ha convertit en un fet social habitual i gairebé obligat i, per tant, hi ha moltes més possibilitats de fer bones fotografies, és quan Badalona no té cap entitat pública dedicada a promoure la tècnica i el domini d'aquest art i quan s'ha perdut també l'hàbit de fer exposicions, cursets o activitats fotogràfiques.

I aquest buit es produeix en el moment en què més necessitat tenim de posar-nos al dia, d'aprendre i saber assimilar les noves tècniques, per treure el màxim rendiment dels nostres sofisticats aparells. Avui, en plena era de la comunicació i de la informació, quan més mitjans i més oportunitats tenim, és curiosament quan l'art fotogràfic està més oblidat i abandonat en l'àmbit cultural de la ciutat.

La gent capta infinitat d'imatges, però sovint ho fan sense tenir uns mínims coneixements fotogràfics. La fotografia, a més de servir per recordar uns moments, és també un art, en el qual la imatge serveix per expressar infinitat de sensacions

i sentiments. I com qualsevol art requereix un mínim i necessari aprenentatge. Necessitem aprendre a captar, compondre, combinar els colors, tractar les imatges, en definitiva, desenvolupar i millorar la capacitat creativa i la sensibilitat que tots portem dins.

Cal aprofitar les coses bones que va tenir la Secció fotogràfica per adaptar-les als temps actuals i projectar-les al futur. La fotografia no és una moda passatgera ni un caprici temporal, sinó un vertader art que existeix des de fa molts i molts anys. La passió de l'ésser humà per captar els fets més importants, les sensacions i retenir-les en forma d'imatges existirà sempre d'una o altra forma. Per tant, el buit fotogràfic que avui pateix Badalona no ens pot deixar indiferents. Tant els que compartim aquesta afeció com els que des de l'Administració municipal tenen la responsabilitat de promoure i fomentar la cultura a la ciutat tenim l'obligació de conèixer aquest passat i reflexionar-hi. I hem de saber posar els mitjans per acabar aquesta situació d'autisme i de buit cultural fotogràfic.

Badalona ha de tornar a tenir una seu, oberta i a l'abast de tothom, on la ciutadania pugui aprendre a millorar i desenvolupar els seus coneixements fotogràfics. La ciutat ha de tornar a promoure aquest art, ha de tenir un nom propi i ha de ser un referent dins del món de la fotografia. Aquest és avui el nostre gran repte i, alhora, la meva esperança.